

dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Soc_dos/2008_7/urjadova.pdf

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Рацун Анжела Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Кіровоградського національного технічного університету.

Наукові інтереси: застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов у ВНЗ.

УДК 378.14(410):81'48

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Оксана СЕРГЄЄВА (Хмельницький)

Постановка проблеми. Інформаційні технології (ІТ) посідають чи не найголовніше місце в методичній системі сучасної педагогіки. Вони є одним із основних засобів формування інформаційної компетенції майбутніх фахівців, яка у сучасному світі вважається важливою складовою професійної компетентності. Така позиція ІТ серед інших складових педагогічного процесу формування майбутніх фахівців зумовлена потребою суспільства в інформаційній обізнаності, вмінні користуватися новітніми комп'ютерними програмами, здатності обробляти та аналізувати великі обсяги інформації, що дуже швидко оновлюється, здійснювати оперативне спілкування у віртуальному середовищі тощо. Визначені вміння і навички формуються завдяки застосуванню ІТ у навчальному середовищі.

Інформаційні технології стали важливим компонентом у процесі підготовки майбутніх перекладачів. Сучасний фахівець з перекладу повинен вільно володіти різноманітними комп'ютерними програмами та інформаційними засобами, оскільки одним із видів його майбутньої професійної діяльності є машинний переклад. Крім того, перекладач повинен знати особливості будь-якого програмного забезпечення чи операційної системи, вміти користуватися засобами Інтернету для того, щоб підтримувати контакти з колегами з-за кордону і бути обізнаним з останніми інноваціями у світі перекладу.

Формування інформаційної компетенції вітчизняних перекладачів неможливе без ретельного вивчення досвіду діяльності у цьому напрямку зарубіжних колег. У цьому контексті науковий інтерес становить досвід Великої Британії, де система вищої освіти має глибокі історичні корені, здобула світове визнання за високі якісні показники, сприяє соціальній та економічній стабільності держави, гармонійно поєднує національні традиції й світові освітні тенденції. Творче осмислення й об'єктивне оцінювання здобутків британського досвіду збагачують вітчизняну педагогічну науку новими ідеями щодо вдосконалення законодавчо-

нормативного, структурно-змістового та процесуального складників професійної підготовки перекладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагоме значення для дослідження порушеної проблеми мають наукові розвідки з порівняльної професійної педагогіки українських учених Н. Авшенюк, Н. Бідюк, І. Задорожної, Ю. Кіщенко, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Огієнко, А. Парінова, Л. Пуховської, А. Сбруєвої.

Окремі аспекти професійної підготовки майбутніх перекладачів стали предметом досліджень Ю. Колоса, А. Козак, С. Панова, З. Підручної, О. Рогульської, А. Янковця, Н. Соболь, Ж. Таланової, О. Чередниченко, Л. Черноватого, С. Швачко, О. Шупти. Теоретичні та методичні засади викладання перекладу, а також проблеми розвитку перекладознавства вивчали В. Карабан, В. Комісаров, І. Корунець, Л. Латишев, Г. Мірам, Р. Мін'яр-Белоручев та ін. Посутню роль відіграють результати наукових пошуків британських дослідників Д. Бахман-Медика, В. Бенджаміна, Дж. Боуз-Байера, В. Вільса, Й. Гембієра, Г. Дьюлі, Д. Кіралі.

Вивченню специфіки впровадження комп'ютерних технологій в освітні процеси присвячено багато досліджень (А. Беляєва, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Машбиць, В. Монахов, М. Прадівляний, І. Підласий, Л. Турбович та інші). Ці вчені досліджують дидактичні проблеми і перспективи впровадження ІТ, систему підготовки викладача до застосування цих технологій, шляхи підвищення ефективності навчальної діяльності студентів інформаційно-технічними засобами. Це допомагає суттєво покращити зв'язок між суб'єктами навчального процесу, продуктивність праці викладача, процес засвоєння навчальної інформації, методи корекції діяльності студентів, відкриває доступ до нетрадиційних джерел інформації [1].

За допомогою ІТ студенти-перекладачі розвивають творчість, самостійність, професійність. Ми погоджуємося з М. Г. Прадівляним, що впровадження таких засобів в

жодному випадку не зменшить потреби у викладанні, навпаки, вимагатиме від викладача здатності використовувати всі засоби для досягнення продуктивної самостійної діяльності студентів [2, с. 79]. Викладачам ІТ надають можливість оновлювати зміст навчальних програм, проектувати навчальне середовище, розробляти професійно спрямовані проблемні та творчі завдання, застосовувати активні методи й технології навчання.

Мета статті. У пропонованій статті ми поставили за мету дослідити питання застосування інформаційних технологій під час підготовки майбутніх перекладачів у Великій Британії й визначити основні методи та електронні засоби навчання студентів.

Виклад основного матеріалу. Інформаційні технології відіграють важливу роль у підготовці фахівців будь-якої спеціальності, у тому числі й майбутніх перекладачів. Вони допомагають оперативно оновлювати навчальний процес, наближати його до потреб суспільства та ринку, впроваджувати найновіші винаходи науково-технічного прогресу, формувати провідні професійно значущі вміння і навички, тобто формувати компетентного фахівця.

Основним елементом педагогічних ІТ є комп'ютерні технології, розроблені для оптимізації навчання. Серед переваг таких технологій у процесі навчання майбутніх перекладачів можна виділити такі: сучасне інформативне та ґрунтовне наукове забезпечення, можливість оперативних змін у плануванні та організації навчання, комбінаторність та здатність вибирати засоби та форми навчання, можливість моделювання різноманітних професійних ситуацій, організація чіткої взаємодії зі студентами, on-line консультації та оцінювання, впровадження особистісного підходу, ефективний обмін досвідом, реалізація ідеї неперервної освіти, створення конкуренції навчальних курсів, зменшення витрат навчального часу.

Інтерактивні технології передбачають різноманітні види взаємодії з користувачем (звук, зображення, анімацію тощо) і є основним засобом для створення комп'ютерних навчальних програм. Під час застосування ІТ викладачі користуються науковими, педагогічними, ергономічними критеріями, а саме: науково достовірною і педагогічно обґрунтованою інформаційною системою понять, законів, теорій тощо; системою пошуку, функцією контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності; відповідністю стандартам освіти; можливістю поєднання електронних з друкованими джерелами; наявністю творчих завдань, зрозумілістю інтерфейсу програми тощо.

Серед найбільш використовуваних інтерактивних інформаційно-комунікаційних

технологій підготовки перекладачів є: WiZiQ, PHP My SQL, Wiki, SharePoint, ASP.Net, XML, HTML, XSLT, Microsoft ADO.NET, NET Framework, Microsoft Visual Basic or ECMA Script та інші. Науково-методичний супровід новітніх ІТ охоплює різноманітні довідкові матеріали (рекомендації щодо організації навчання, паперові носії інформації, статичний конспект лекцій, змістове наповнення дисциплін у середовищі «Microsoft Live Spaces», допоміжні інформаційні матеріали для навчальних дисциплін) та інтерактивний навчальний інструментарій (динамічний конспект лекцій («блог»), «лекції-подкасти» тощо).

Найбільше викривуються під час професійної підготовки майбутніх перекладачів такі засоби мультимедіа: мультимедіа-презентація; слайд-шоу; електронний звіт; мультимедіа доповідь; електронний журнал; віртуальний тур; flash, shockwave-ігри (навчальні ігри, розміщені як в Інтернеті (on-line), так і на різних носіях (off-line); навчальні мультимедіа системи; лінгвістичні мультимедіа системи; мультимедійні Internet-ресурси. Зупинимося детальніше на деяких з цих технологій та засобів.

У британських університетах Бристоля, Бірмінгема, Астона і Суррея розповсюдженими є інтерактивні ІТ, що розвивають комунікативні навички перекладачів. Однією з таких ІТ є WiZiQ, що допомагає створювати On-line інтерактивне навчальне середовище. Ця технологія застосовується на основі модулів Flash задля організації живого спілкування через аудіо- та відеозасоби, використання віртуальної дошки, здійснення вставки документів (оперативного редагування) таких форматів, як Power Point, PDF, Flash, MSWord, MSExcel і відео-файлів.

Виявлено, що при підготовці перекладачів у британських університетах Астона і Бірмінгема впроваджується технологія WiZiQ, яка дозволяє видалити або додати будь-яку з вправ, дає можливість студентам висловлюватися під час віртуального або традиційного заняття, здійснювати самостійне електронне навчання без установлення додаткового програмного забезпечення; організувати віртуальну інтерактивність за допомогою дошки, чату, відео- і аудіозаписів, проводити як індивідуальні, так і групові заняття. WiZiQ також застосовується як додатковий засіб під час підготовки презентацій, тестових завдань, відеороликів, аудіозаписів, текстів у форматі Word.

На практичному рівні WiZiQ використовують для створення курсу або низки курсів, орієнтованих на розв'язання проблемних завдань. Кожен модуль курсу містить вправи, що мають на меті досягнення вищого ступеня професійної компетентності (визначення цінностей, критичного мислення, аналізу інформації та

навчальної рефлексії). Визначення цінностей є процесом дослідження студентами власних особистісних цінностей та пріоритетів відповідно до персональних, суспільних, глобальних ситуацій. Для формування вмінь визначати цінності та виставляти пріоритети використовують такі методи навчання:

1) ведення електронного рефлексивного журналу (студенти ведуть журнал курсу, у якому відмічають отриманий життєвий досвід, а потім обмінюються або презентують результати в групі); такий підхід розвиває довіру, саморегулювання, готовність до ризикованих дій, повагу до приватності та конфіденційності;

2) вивчення електронних видань з питань етики (студенти шукають приклади конфліктів та обговорюють власні шляхи вирішення, аналізуючи питання з різних аспектів);

3) дискусії на лінії, які формують чесність, спільність, повагу, відповідальність (під час дискусій обговорюються відомі перекладачі-професіонали; студенти порівнюють якості цих осіб з власними і працюють над формуванням професійності);

4) кейс навчання (використовується для кращого розуміння спеціальних проблем, пов'язаних з професійною діяльністю, із застосуванням таких видів діяльності, як опис, індукція, партикулярність (зосередження на одній проблемі), евристика); проблема вирішується на основі аналізу декількох думок [4, с. 178–195].

Веб-ресурси дозволяють поєднувати традиційні текстові матеріали з гіпертекстовими, що включають мультимедіа тощо. Це забезпечує варіативність методів роботи з навчальними матеріалами, вчасне їх оновлення та доступ до них у будь-який час чи в будь-якому місці, що збільшує навчальний потенціал таких матеріалів. Формування професійних вмінь і навичок майбутніх перекладачів зумовлює першочергове спрямування навчального процесу на поглиблення лінгвістичних, культурологічних знань, покращення техніки перекладу, вивчення професійних аспектів цього процесу (наприклад, робота в стислі терміни, стресова толерантність, контакти з клієнтами тощо), практика якості продукту, управління перекладацькими проектами, робота в команді, термінологічні знання, посилення автономії під час навчання. Найкращим засобом для вирішення цих завдань є розробка британських педагогів – система управління навчанням через відкриті джерела, що входять до складу Moodle (Open Source Learning Management System).

Виявлено, що у процесі підготовки майбутніх перекладачів у Великій Британії застосовують навчальні платформи MSSQL-IIS та Microsoft Live Spaces (Бат, Бірмінгем), на основі яких

використовують PHP-MySQL-Apache та Microsoft Share Point. Ці ресурси допомагають створювати навчальні сайти, інші веб-документи тощо. Перевагою цих ІТ є те, що для роботи з документами не потрібні додаткові програмні засоби, а використовується лише браузер [3].

Цікавими, на нашу думку, є такі електронні засоби навчання перекладачів, як динамічний конспект лекцій («блог») та «лекції-подкасти». Динамічний конспект лекцій або «блог», (від англ. Blog (web log) – інтернет-журнал подій, інтернет-щоденник, онлайн-щоденник) є засобом, який дозволяє регулярно та оперативно додавати нотатки (пости) та вносити корективи до текстів лекцій із застосуванням текстових редакторів, зображень та мультимедіа. Для такого засобу є характерним невеликі обсяги постів, що сортуються у зворотньому хронологічному порядку. Відмінність блогу від щоденника полягає у тому, що блоги є публічною інформацією і відкриті для отримувачів інформації, які мають право вносити власні корективи у зміст блогу, вступаючи у полеміку з автором у формі запитань, коментарів, зауважень тощо. «Лекції-подкасти» («podcast») – це поєднання назви портативного програвача музики iPod та слова broadcast – транслявання) є цифровим медіа-файлом або низкою таких файлів, що можуть бути відтворені на портативних медіа-програвачах чи персональних комп'ютерах. За змістом «лекції-подкасти» можуть нагадувати радіо-шоу, звукову виставу, містити інтерв'ю чи будь-що інше з усного жанру. Такий засіб дозволяє обрати самостійно певну тему і слухати чи дивитися її у зручний для студента час. Цей новий спосіб поширення аудіо та відео через мережу Інтернет існує лише кілька років і дозволяє створювати матеріали кожному охочому. «Лекцію-подкаст» можна надати для перегляду чи прослуховування кожному, хто зацікавиться в Інтернеті [3; 5].

Основними завданнями, що використовуються для формування професійних вмінь і навичок майбутніх перекладачів в університетах Великої Британії, під час застосування ІТ є вправи на: формування й розвиток вмінь і навичок порівняльного аналізу інформації, отриманої через Інтернет; розвиток вмінь і навичок конспектування матеріалів Інтернет-телебачення; здобуття додаткових знань із застосуванням веб-квесту; розвиток вмінь і навичок розуміння та редагування професійних текстів; завдання на формування вмінь і навичок самоконтролю результатів індивідуальної навчальної діяльності. Безумовно, ресурси ІТ допомагають навчитися краще працювати з навчальною інформацією, організувати навчання відповідно до основних принципів освіти, готувати друковані варіанти методичних

матеріалів для визначення гностичних рівнів студентів завдяки гіперсередовищу.

Ефективним засобом у процесі формування професійних комунікативних, загальнонаукових умінь і навичок є використання гіпертекстових документів. Для оптимального їх застосування формуються навички роботи з текстовим процесором MS Word, використання мультимедійних підручників, гіпертекстової довідкової системи Windows та інших супутніх ресурсів. Створення веб-сторінок студентами є ще одним засобом формування комп'ютерних професійних умінь і навичок майбутніх перекладачів, які допомагають проектувати фахові інформаційні системи, моделювати різноманітну інформацію тощо. Веб-квест як засіб ІТ суттєво полегшує опрацювання навчальної інформації, втілення міжпредметних зв'язків, виконання творчих та групових завдань. Значна увага у цьому випадку приділяється формуванню умінь роботи з браузером [5].

Висновки. Підсумовуючи проаналізований матеріал зауважимо, що всі навчальні платформи, що використовуються для підготовки майбутніх перекладачів в університетах Великої Британії, не зважаючи на багатогранність підходів, використовують майже однакові ресурси ІТ. Використання цих ресурсів дозволяє активізувати навчальний процес, сприяти формуванню необхідних професійних компетенцій, у першу чергу лінгвістичної та комунікаційної, розвитку активності та творчості, самостійності та ініціативності студентів.

Отже, навчальна діяльність перекладачів у поєднанні з ІТ вимагає певних знань з інформатики, фахових дисциплін, насамперед іноземних мов. Синтез традиційних і новітніх інформаційних технологій відбувається на діяльнісній основі, коли види навчальної діяльності виступають об'єктом навчання і допомагають формувати загальне уявлення про професійну діяльність перекладача як про цілеспрямований, активний, тривалий процес пізнання.

До перспективних напрямів наукових розвідок вважаємо за доцільне віднести:

дослідження можливостей дистанційного навчання; особливостей професійного розвитку перекладачів та підвищення їх мотивації до активної діяльності й розвитку в асоціаціях перекладачів України та світу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі і наукових дослідженнях / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – К.: Освіта України, 2007. – 396 с.
2. Прадівляний М. Г. Впровадження нових форм організації навчання іноземним мовам на базі засобів сучасних інформаційних технологій / М. Г. Прадівляний // Теоретичні питання освіти та виховання: зб. наук. пр. / за заг. ред. Євтуха М. Б., уклад. Михайличенко О. В. – К.: КНЛУ, 2008. – Вип. 37. – С. 77–82.
3. Gouadec D. Notes on translator training (replies to a questionnaire) [Електронний ресурс] / D. Gouadec // Notes from international symposium on innovation in translator and interpreter training. – Access technique: <http://www.fut.es/~apym/symp/gouadec.html>. – Заголовок з екрану. – Мова англ.
4. Richards J. C. Methodology in language teaching / J. C. Richards, W. A. Reynandys. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 256 s.
5. Software Requirements Specification [Інформаційний ресурс]. – Access technique: www.tss.swri.edu. – Заголовок з екрану.

BIBLIORAFIA

1. Hurevych R. S. Informatsiino-komunikatsiini tehnologii v navchalnomu protsesi I naukovykh doslidzhennyah. – Kyiv: Osivta Ukrainy, 2007. – 396 s.
2. Pradivlyannyi M. H. Vprovadzheniya novykh form orhanizatsii navchannya inozemnym movam na bazi zasobiv suchasnykh informatsiinykh tehnologii. Teoretychni pytannya osvity ta vyhovannya: zbirnyk naukovykh prats, 2008, Volume 37, – S. 77–82.
3. Gouadec D. Notes on translator training (replies to a questionnaire) [Електронний ресурс] / D. Gouadec // Notes from international symposium on innovation in translator and interpreter training. – Access technique: <http://www.fut.es/~apym/symp/gouadec.html>. – Заголовок з екрану. – Мова англ.
4. Richards J. C. Methodology in language teaching / J. C. Richards, W. A. Reynandys. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – 256 s.
5. Software Requirements Specification [Інформаційний ресурс]. – Access technique: www.tss.swri.edu. – Заголовок з екрану.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сергєєва Оксана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу Хмельницького національного університету

Наукові інтереси: новітні технології у викладанні перекладу; лексико-граматичні аспекти перекладу.

УДК 37.015.311:78

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО ІМПРЕСІОНІЗМУ

Тетяна СИДОРЕНКО (Кривий Ріг)

Постановка проблеми. Формування світогляду школярів, їх обізнаності в історії мистецтва набуває особливої актуальності в сучасній практиці художньо-естетичного виховання. На уроках художньо-естетичного

циклу має формуватись художній світогляд, художній смак, художні ідеали тощо. З цією метою мають бути створені максимально сприятливі умови [2].